

**Sayın Başkan,
Meclisimizin Değerli Üyeleri,
Meclisimizin Saygıdeğer Onur Üyeleri,
Değerli Misafirler ve
Kıymetli Medya Mensupları,**

Haziran ayı meclis toplantımızda görüşlerimi sizlerle paylaşmadan önce hepinizi şahsım ve Yönetim Kurulumuz adına saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum.

Kültür Üniversitesi Öğretim Üyesi Sayın Profesör Doktor Mensur Akgün, “Ortadoğu Odaklı Dış Politika Gelişmeleri ve Bunların Ekonomimize Olası Etkileri” konulu bu ayki meclis toplantımıza katılarak bizleri onurlandırdınız, katılımınız için teşekkür ediyorum, hoş geldiniz.

İnsana huzur veren bir manevi iklimin eşliğindeyiz. Bir arınma ayı olan 11 ayın sultanı Ramazan ayında, merhametin, paylaşmanın, kardeşlik bağlarını güçlendirmenin verdiği güzellikler eşliğinde; gönül birliğimiz daha güçlü hale geliyor.

Bu anlayış ve düşünce eşliğinde tüm İslam Âleminin, ülkemiz insanların ve sizlerin Ramazan ayını şimdiden tebrik ediyorum.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyeleri,

Bu ayki ana gündem maddemizle ilgili düşüncelerimi sizlerle paylaşırken, bir kavrama ve bunun yaşamakta olduğumuz dış politika gelişmeleri açısından taşıdığı öneme dikkatinizi çekmek istiyorum.

Dünya yeni bir dönüşüm öncesi büyük bir kargaşa yaşarken uzun zamandır dikkate alınmamış ve unutulmuş olan jeopolitik, politik analizlere yeniden kılavuzluk yapmaya başladı.

Jeopolitiğin, varlığından maalesef mutluluk duyduğu bir süreçteyiz. Öyle ki, siyasal, ekonomik ve sosyal kargaşa dönemleri, kurdun dumanlı havayı sevmesi gibi jeopolitiğin de sevdiği dönemlerdir...

Soğuk Savaş sonrası dönemde, bir süreliğine “Tarihin Sonu”, “Sınırların Olmadığı Dünya” beklentisi zihinleri meşgul ederken, jeopolitik de itibar kaybına uğramıştı.

Oysa bugün, bu dönemin sona ermediğinden hiç kimsenin kuşku duymadığı yeni bir süreçteyiz.

Bu yeni süreçte, emperyal güç arayışı, sınır içinde sınır yaratma mücadelesi, enerji kaynaklarının kontrolüne dayalı yeni bir kargaşa dönemine tanıklık etmekteyiz.

Jeopolitik, işte bu nedenler yüzünden yeniden itibar görüyor. Bunu ifade ederken, tarihsel süreçten bakıldığında, jeopolitiğin itibar görmesinin insanlığa kan ve gözyaşından başka bir şey getirmediğini de burada, acı bir gerçek olarak özellikle vurgulamak istiyorum.

Jeopolitiğin kanlı tarihine kısaca bir göz atacak olursak:

19. yüzyılın son çeyreğinde artmaya başlayan çıkar çatışmaları
20. yüzyılın başlarında doruk noktasına ulaşınca büyük felaket için çarklar daha hızlı dönmeye başladı. 1914–1918 yılları arasında yaşanan Birinci Dünya Savaşı, çelişkilerin silah zoruyla çözülmesi demektir.

1939–1945 yılları arasında yaşanan İkinci Dünya Savaşı da çelişkilerin silah zoruyla çözülmesiydi.

İkinci Dünya Savaşı sonrasında yeni dönem, Refah Devleti uygulaması üzerinde kurulduktan sonra bu dönem; Soğuk Savaş'ın sona erdiği 1990'ların başında tamamen rafa kaldırıldı.

Sanayi sermayesinin mali sermayenin kontrolü altına girdiği Soğuk Savaş sonrası dönemde, kaynağını üretimden almayan ve küçük bir kesimin elinde toplanan yüksek kârlar dikkat çekiyordu.

Üretimden kaynaklanmayan bu yüksek karlar döneminde, çok sayıda insan daha iyi bir geleceğin bizi beklediğine inanmaya başlarken tam tersi bir sürecin yaşandığını burada özellikle ifade etmek istiyorum.

Bu konuda Mihail Gorbaçov'un tespitleri son derece önemli: “...Birçoklarının iddia ve ilan ettiği gibi, ‘tarihin sonu’ falan gelmedi. Fakat ortaya benim kuşağımdan birçok siyasetçinin güvendiği ve içtenlikle inandığı bir dünya da çıkmadı.

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle insanlığın nihayet tehlikeli bölgesel çatışmaları unutabileceğine, maddi kaynakların rasyonel biçimde kullanıldığı, yoksulluğun ve eşitsizliğin sona erdiği bir altın çağa adım atabileceğine inanmıştık...

Ne yazık ki son 20 yılda dünya daha adil bir yer haline gelmedi: Zengin ve yoksul arasındaki uçurum aynen kaldı veya derinleşti. Sadece kuzeyle güney arasında değil, bizzat gelişmiş ülkelerin içinde var olan bir uçurum bu...”

Gorbaçov, bunları söylerken bugün dünyanın, Soğuk Savaş'tan sonra daha adil ve yaşanır bir yer haline gelmesini bir kenara

bırakın, Kuzey Afrika'dan, Doğu Akdeniz'e, Ortadoğu'dan Uzakdoğu'ya kadar dünyada çok tehlikeli gelişmeler yaşanıyor.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyeleri,

Kaosu çok, huzuru az Ortadoğu, yeni bir kaotik siyasi süreçten geçiyor...

Ortadoğu, coğrafi tanımlamada bile karmaşa yaşıyor. Yakın Doğu, Ortadoğu, Büyük Ortadoğu, Genişletilmiş Ortadoğu; Batı tarafından yapılan tanımlamalar olarak dikkat çekerken, bölge için en hakiki tanımlama, yine bu coğrafyanın kendisinden çıkan Mezopotamya'dır.

Siyasi kaos, tarih boyunca sıklıkla yaşamış ve büyük acılar çekmiş olan Ortadoğu için ne yazık ki modern zamanlar da huzur getirmiş değil.

Ne ki kaos ve acı, bugün çok daha yoğun ve adeta bir kabus gibi çökmüş bulunuyor Ortadoğu'nun üzerine.

Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda yaşanan hayal kırıklığı, bu coğrafyada huzura büyük bir darbe vurmuştu.

Araplar, aradığı büyük devlete kavuşamazken, bu dönem diğer halklar gibi kuşkusuz Türkler için de büyük bir hayal kırıklığıydı.

Türkler, anılan savaş öncesi Turan İmparatorluğu'na kavuşmayı beklerken Ortadoğu'yu kaybettiler. Anadolu sınırları içinde yaşamayı kabullendiler.

Birinci Dünya Savaşı sonrasında insanlar, bu coğrafyada adeta 'huzursuzluk' ortak paydasında buluştular.

Berlin Duvarı'nın yıkıldığı ve Soğuk Savaş'ın sona erdiği 1989 yılı ve sonrasında da Ortadoğu'ya huzur uğramadı. Soğuk Savaş döneminde Araplar ile İsrail arasında yaşanan dört savaş bile bölgeye bir ders olmadı.

İran ile Irak'ın sekiz yıllık savaşı yetmezmiş gibi Soğuk Savaş'ın tam sona erdiği bir dönemde 1991 yılında Birinci Körfez Savaşı yaşandı.

Bu savaş, Ortadoğu'da Birinci Dünya Savaşı sonrası oluşturulmuş olan siyasi dengeleri köklü bir şekilde sarstı.

ABD'ye yönelik 11 Eylül 2001 tarihindeki saldırı, Ortadoğu'da yaşanan olumsuzlukları içinden çıkılmaz bir hale getirirken Amerika bu bölgede 2003 yılında Irak'ın işgalinden sonra Vietnam'da olduğu gibi bir bataklığa sürüklendi.

Obama'nın 2008 yılında başkan seçilmesi en fazla bu bölgede barışa ve demokrasiye dair bir umut yaratmıştı. Ama bu umut da kısa sürdü. Arap coğrafyasında 2010 yılında başlayan ayaklanmalar, barış ve demokrasi umutlarını tersine çevirdi.

Bugün Suriye'de yaşanan açmaz ve Mısır'daki askeri darbe Ortadoğu'yu alışık olduğu yeni bir kaotik sürece sürüklemiş bulunuyor. Sınırlar, rejimler ve toplumsal barış bölge genelinde çatırıyor.

Ortadoğu genelinde kiminin ırk, kiminin din, kiminin de mezhep diye çıldırdığı günümüzde; aidiyet üzerinden siyaset yapmayan, insanı esas alan yeni bir anlayışa ihtiyaç duyuluyor.

Birileri, bugün yaşanmakta olan tablo karşısında "Keşke Türkiye Ortadoğu'ya hiç karışmasaydı" diyebilir.

Oysa konuğumuz Sayın Mensur Akgün'ün de tespitiyle bugünün dışa açık, dünyayla ticaret yapan, dünya siyasetinde söz hakkı talep eden Türkiye'sinin içine kapanmasına, çevresinde olan bitene karşı tavırsız kalmasına imkân yoktu.

Sorun bu zamana kadar uygulanan politikaların başarılı olup olmadığı değil. Sorun bundan sonra komşularımızda akan kanın ne şekilde duracağı, istikrarın nasıl sağlanacağı ve bölgenin geleceğinde ne kadar etkili olacağımızdır.

Bu önemli sorunlar karşısında, Ortadoğu'daki gelişmelerden en fazla etkilenen ülke olarak yaratıcı çözümler üretmeliyiz.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyeleri,

Bu sorunlar, sadece siyaseten değil, ekonomik açıdan da ülkemizi ve bizleri yakından ilgilendirmektedir.

Küreselleşen dünyada siyasi belirsizlik ve gerilimler, ekonomik öngörülebilirlik ve istikrar üzerinde belirleyici etkiye sahiptir.

Petrol fiyatlarından döviz kurlarına, dış ticaretten üretim ve istihdama kadar tüm ekonomik değişkenler siyasi belirsizliklerden etkilenmektedir.

İçinden geçtiğimiz dönemde bölgesel gerginliklerin artmasıyla birlikte söz konusu ekonomik değişkenlerin önem kazandığı görülmektedir.

Almanya'dan sonra ikinci büyük ihracat pazarımız olan Irak'a bu açıdan baktığımızda; Irak'ın tamamında bin 550 civarında Türk firması faaliyet göstermekte ve yatırımlar Kuzey Irak Kürt Bölgesel yönetiminin elinde bulunan ve görece güvenli durumda olan Erbil'de yoğunlaşmaktadır.

Hâlihazırda IŞİD'in elinde bulunan Musul'daki yatırımların ise Irak'taki tüm yatırımlar içerisindeki payının yüzde 10'u bulmadığı tahmin edilmektedir. Ancak bölgeden gelen haberler ihracatın ciddi ölçüde aksadığı yönündedir.

Maliye Bakanımız Sayın Mehmet Şimşek, Meslek Komiteleri Ortak Toplantımız'da gelişmelerin kontrol altına alınamaması halinde Türkiye'nin cari açık görünümünün olumsuz etkileneceğini belirtti.

Ortadoğu'da şiddetin arttığı dönemlerde yükselen belirsizliklerin petrol fiyatını yakından ilgilendirdiği de bir gerçek.

Irak'ta yaşanan son gelişmeler son aylarda görece ılımlı seviyelerde seyreden petrol fiyatları açısından önemli bir risk ortaya çıkarmaktadır.

Öyle ki, gelişmelerin daha fazla kontrolden çıkması ve petrol fiyatlarının daha fazla yükselme eğilimine girmesi halinde küresel ekonomideki toparlanma olumsuz etkilenecektir.

Bu durumda, önemli bir petrol ve enerji ithalatçısı olan ülkemizde de cari açık ve enflasyon kanalıyla ekonomik performansımız üzerinde önemli bir kırılma ortaya çıkacak.

Özetle; Ortadoğu'daki kritik gelişmeler karşısında ülkemiz, sağduyu eşliğinde maceraya prim vermeyen bir yaklaşım doğrultusunda, barış ve istikrarı bir an önce sağlamaya yönelik politikalara ağırlık vermelidir.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyeleri,

İSO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmamızın 2013 sonuçlarını dün sabah gerçekleştirdiğimiz bir basın toplantısı ile kamuoyunun dikkatine sunmuş bulunuyoruz.

Her yıl olduğu gibi, araştırmamızın sonuçlarını siz değerli meclis üyelerimiz ile de paylaşacağız.

Ancak araştırmanın 2013 yılı sonuçlarına geçmeden önce, “Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu” çalışmasında bu yıl yapmış olduğumuz yeniliklere değinmek istiyorum.

Bu yıl yapmış olduğumuz en önemli değişiklik, çalışma sonuçlarının açıklanma tarihini bir ay erkene aldık. Geçmiş yıllarda Temmuz ayının son günlerinde açıkladığımız İSO 500 çalışması sonuçlarını bu yıl 24 Haziran’da açıkladık.

Çalışmayı; EBITDA, Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması, AR-GE harcamaları, teknoloji yoğunlukları gibi yeni konu başlıkları ve değerlendirmeler ile zenginleştirmeye çalıştık.

Sanayinin başka hiçbir kaynaktan elde edilemeyen bir fotoğrafını çeken 500 Büyük Sanayi Kuruluşu araştırmasının 2013 yılı sonuçlarına baktığımızda özetle karşımıza şu sonuçlar çıkıyor:

2013 yılında İSO 500’de yer alan özel kuruluş sayısı 487, kamu kuruluşu sayısı 13 olarak önceki yıla göre değişmemiştir.

Son yıllarda olduğu gibi üretimden satışlarda ilk sırada “TÜPRAŞ” bulunmaktadır. Bu kuruluşu, “Ford Otomotiv” ve “Elektrik Üretim A.Ş.” takip etmektedir. “Elektrik Üretim A.Ş.”

tek kamu kuruluğu olarak ilk 10’da yer almış ve bir önceki yıla göre iki sıra yükselmiştir.

“Elektrik Üretim A.ř.” en fazla kar eden kuruluş olarak ilk sırada yer almaktadır. Bu kuruluşu geçen yılın kâr şampiyonu olan Türkiye Petrolleri Anonim ortaklığı takip etmektedir.

İhracatta ilk üç sıra değişmemiştir. Lider yine “TÜPRAş” olurken, “Ford Otomotiv” ikinci, “Oyak-Renault” ise üçüncü sırada yer almıştır.

2013 yılında İSO 500 63,7 milyar dolar ihracat yapmıştır. İSO 500’ün Türkiye ihracatı içindeki payı yüzde 42 ile oldukça yüksektir.

İSO 500’de net satışlar yüzde 7,4 oranında artmıştır.

Dönem karı toplamı bir önceki yıla göre yüzde 8,5 gibi ciddi bir oranda azalmıştır. Aynı dönemde kar eden kuruluş sayısı 437’den 371’e gerilemiştir.

Satış karlılığı yüzde 5,7’den %4,9’a gerilerken, uluslararası karşılaştırmalarda önemli bir yere sahip olan faiz, amortisman ve vergi öncesi kar yani EBITDA oranı %11’ler civarındadır.

Firmalar faaliyet karlarında nispi bir iyileşme sağlamasına rağmen özellikle faiz ve döviz kurlarındaki artışlar nedeniyle karlarının önemli bir bölümünü finansman giderlerine ayırmak

zorunda kalmıştır. Finansman giderlerindeki artış, firmaların karlılıklarını ve mali yapısını olumsuz etkilemektedir.

Göstergeler, 2013 yılında 500 Büyük Kuruluşun finans yapısının bir önceki yıla göre kötüleştiğini ortaya koymaktadır. Borç/özkaynak oranının 500 büyük kuruluştaki %130'lara, özel kuruluşlarda %150'lere yükselmiş olması bu açıdan dikkat çekici bir gelişmedir.

500 Büyük Şirketin temel göstergelerindendir en çarpıcı olanlarından biri bozulan, toplam borçlar/özkaynak oranıdır. Bu oran sadece 2013 yılında 20,4 puan artarak yüzde 132,4 oranına yükselmiştir. 2011 yılında ekonomideki hızlı büyüme ortamında yüzde 116 seviyesine yükselen, 2012 yılında ise ekonomideki yavaşlama ile yüzde 112 seviyesine inen toplam borçlar/özkaynak oranı 2013 yılında son 10 yılın zirvesine çıkmıştır.

Toplam borçların aktif toplamı içindeki payı da sanayi sektörünün içinde bulunduğu finansman yükünü tüm açıklığıyla ortaya koymaktadır. 500 Büyük'te toplam borçların aktif toplamı içindeki payı 2013 yılında yüzde 52,8'den yüzde 57'ye yükselmiştir. 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda borçlanma oranı artışını sürdürmüş ve son 10 yılın en üst seviyesine çıkmıştır. Bu da sanayi kuruluşlarının özkaynaklarının yetersizliği nedeniyle özellikle borçlanma kaynaklarını kullanmakta olduklarını göstermesi açısından önemlidir.

Sanayi kuruluşlarımızın Ar-Ge ve teknoloji yoğunlukları açısından önünde oldukça uzun bir yol bulunmaktadır. 500 büyük kuruluşun Ar-Ge harcamalarının üretimden satışlara

oranı binde 4.7 gibi oldukça düşük düzeyde iken, yüksek teknolojilerin yaratılan katma değer içindeki payı sadece yüzde 2,6'dır.

2013 yılında 500 Büyük Sanayi Kuruluşunun istihdamı %3 oranında artarak yaklaşık 614 bin kişiye yükselmiştir. Tüm sorunlarına rağmen, 500 Büyük Sanayi Kuruluşu toplumsal refaha katkılarını artırarak sürdürmektedir.

Bu sonuçlar hem ülkemiz ekonomi yönetimine ve hem de şirketlerimize birçok dersler çıkaracakları manzumeler silsilesini içermektedir.

Öncelikle verilerini paylaşarak, bu çalışmanın ortaya çıkmasını sağlayan tüm sanayi şirketlerimizi bir kez daha kutlarken, her daim dile getirmiş olduğumuz finansal istikrarın önemini bir kez daha vurgulamak istiyorum.

Az önce paylaştığım veriler ve sonuçlar, finansal istikrarın Türkiye ekonomisi için ne kadar kritik bir eşik olduğunu ortaya koymaktadır. Küçük bir türbülansa bile şirketlerimizin mali yapılarının ve karlılıklarının nerden nereye geldiğini hep birlikte gördük.

Sonuçlar, Türkiye'yi yöneten hiç kimsenin, finansal istikrarı göz ardı etmemesi gerektiğini açık bir şekilde göstermektedir.

Diğer yandan bu yıl teknoloji ve Ar-Ge ile ilgili de önemli verileri paylaştık. 2013 verileri, Türkiye'nin olmazsa olmazı

teknolojide, hele sanayimizin sınıf atlaması için ileri teknoloji noktasında ne kadar geride olduğumuzu ortaya koymaktadır.

Bu, tüm sorumluların üzerinde düşünmesi ve çözüm noktasında birlikte hareket etmesi gereken çok önemli bir konudur. Bu yapıldığı takdirde ülkemiz sanayisinin yüksek teknolojiye doğru evrilebileceğine inandığımızı burada özellikle ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan ve Değerli Meclis Üyeleri,

Her ay olduğu gibi bu ay da bazı faaliyet ve etkinliklerimizi kısaca sizlerle paylaşmak istiyorum.

Bu yılın ikinci Meslek Komiteleri Ortak Toplantısı'nı Maliye Bakanımız Sayın Mehmet Şimşek'in katılımıyla gerçekleştirdik. Üyelerimizin sektörlerine ilişkin sorunlarını aktarma fırsatı bulunduğu toplantıda, Maliye Bakanımızın sanayicilerin sıkıntıları konusunda somut adımlar atacaklarına yönelik sözleri bizleri umutlandırdı. Ancak hala üzerinde anlaşılamadığımız konular için hükümet nezdinde girişimlerimizin devam edeceğini ve bu konularda ısrarcı olacağımızı özellikle ifade etmek isterim.

İstanbul Sanayi Odası olarak Türkiye'nin bir bütün olarak sanayileşerek kalkınmasına hizmet etmek amacıyla başlattığımız geleneksel Anadolu ziyaretlerinde bu yılki ilk durağımız Kastamonu oldu.

Sıcakkanlı insanların diyarı Kastamonu'da unutamayacağımız bir konukseverlik gördük. Kastamonu ziyaretimiz çok verimli geçti. Bizlere yeni ufuklar açan bu ziyaretimizin Kastamonulu hemşehrilerimize de katkısının olduğuna inanıyoruz. Üyelerimiz arasında yapılan görüşmelerden güçlü birliktelikler ve dostluklar çıkacaktır.

Bu vesileyle gösterdikleri örnek ev sahipliği nedeniyle tüm Kastamonulu dostlarımıza bir kere daha teşekkür ediyoruz.

Sanayimize ve Odamıza büyük hizmet ve katkıları olan eski Meclis Üyelerimiz ile geçtiğimiz haftalarda bir araya geldik. Kendilerine 'Yaşam Boyu Onur Ödülleri'ni takdim ettik.

Sanayici duayenlerimizi her zaman bir fener gibi gördüm. Görmeye de devam edeceğim; iyi ki varlar.

Onur ödülü alan sanayicilerimizin bazıları aramızda, o gün söylediğim gibi duayenlerimizin görüşlerinden, fikirlerinden, birikimlerinden istifade etmek adına her yıl mayıs ayının son cumartesi gününün "buluşma günü" olacağının bilgisini bir kez daha tekrar hatırlatmak istiyorum.

Sayın Başkan, Meclisimizin Değerli Üyeleri, Kıymetli Onur Üyelerimiz ve Değerli Medya Mensupları,

Sözlerimi burada noktalarken; Değerli Konuğumuz Sayın Profesör Doktor Mensur Akgün'e tekrar hoş geldiniz diyor, hepinizi, şahsım ve yönetim kurulumuz adına bir kere daha saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum.

